

MODELE ȘI PRACTICI INTERNAȚIONALE APLICATE ÎN MANAGEMENTUL MIGRAȚIEI

Tatiana TABAC, cercetător științific,
Centrul de Cercetări Demografice,
Institutul Național de Cercetări Economice,
Academia de Studii Economice din Moldova,
E-mail: tania.tabac@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9526-6642>

DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.cdr.18.2024.25>

Abstract. *This paper examines international and European models and practices applied in migration management. The findings demonstrate that in France, the assimilation model, based on the principle of jus soli, promotes cultural homogeneity and national identity while addressing significant demographic issues. Germany applies a segregation model grounded in the principle of jus sanguinis, which emphasizes ethnic criteria. In contrast, the United Kingdom promotes a pluralistic approach to migration management, encouraging the harmonious coexistence of different cultural and ethnic groups within a diverse society. The adaptation model for migration flows, used by several countries in the European region, assumes that migrants adjust their behaviours, values, and norms to conform to the host society while preserving their ethnic and cultural identity. In Canada, Australia, and New Zealand, hybrid models are applied, combining interventionist approaches with the selection of migrants based on their human capital. Although the European Union has established a common framework for migration management across member states, national migration policies remain divergent, and the implementation of EU directives and regulations is often fragmented and insufficient. On the international level, a comprehensive intergovernmental agreement, the Global Compact for Migration, has been adopted to address all dimensions of international migration, aiming to ensure safe, orderly, and regulated migration. In conclusion, the author emphasizes that given that the Republic of Moldova is in the process of negotiating its integration into the European Union, adjusting the national legislative and regulatory framework to European standards will be a necessary measure for effective migration management.*

Keywords: *international migration, migration management, Global compact for migration, Moldova*

JEL: F22, J15, J61, K37

UDC: 314.15

Introducere. Fiind o caracteristică emergentă a procesului de globalizare, migrația populațiilor în prezent se diferențiază semnificativ de modelele migraționale din epocile anterioare. Această transformare este influențată de o multitudine de factori economici, sociali și politici care conturează deciziile

migratorii ale indivizilor și familiilor. În contrast cu migrațiile colective din trecut, care implicau grupuri organizate în căutarea securității și coeziunii sociale, migrația contemporană este adesea realizată la nivel individual, reflectând astfel diversificarea motivațiilor și condițiilor care determină mobilitatea internațională. În contextul actual, managementul migrației a devenit o provocare majoră pentru guvernele naționale. Politicile de migrație trebuie să fie suficient de flexibile pentru a răspunde atât nevoilor migranților, cât și impactului acestora asupra societăților de origine și de destinație. Este esențial ca aceste politici să vizeze asigurarea protecției drepturilor migranților și să sprijine procesul de integrare al acestora în noile comunități. Un management eficient al migrației necesită o abordare coordonată și colaborativă la nivel internațional, care să includă elaborarea de politici fundamentate pe date empirice, promovarea parteneriatelor între state și organizații internaționale, precum și adoptarea unor strategii flexibile capabile să răspundă dinamicii complexe a fenomenului migraționist global.

Metodologie. Studiul se concentrează pe investigarea teoretică a practicilor și experiențelor internaționale aplicate în gestionarea fluxurilor migraționale în țările cu volume semnificative de imigrație. În mod special, această cercetare își propune să evalueze gradul actual de dezvoltare a politicilor de management al migrației, la nivel internațional și european, cu scopul de a evidenția caracteristicile specifice și eficacitatea acestor practici. Scopul cercetării constă în identificarea și analiza aprofundată a modelelor și practicilor internaționale de gestionare a migrației, în vederea examinării aplicabilității lor în contextul socio-economic al Republicii Moldova.

Rezultate principale. Guvernele naționale aplică diverse modele în gestionarea migrației, acestea fiind elaborate și implementate în funcție de contextul politicilor internaționale, dar și de interesele și prioritățile naționale din domeniile economic, social și politic. De exemplu, state economic dezvoltate din Europa, precum Marea Britanie, Franța și Germania, adoptă modele distincte de gestionare a migrației, fiecare fiind adaptat specificului și intereselor naționale. Acestea se referă la modelul de asimilare, modelul de segregare și modelul pluralist.

Modelul de asimilare a fluxurilor migraționale este utilizat în Franța. Acesta se concentrează pe integrarea completă a migranților în societatea gazdă și presupune că migranții vor adopta cultura, valorile și normele sociale ale societății franceze, renunțând treptat la particularitățile culturale dobândite în țara origine. Politicile de asimilare includ cursuri de limbă, programe educaționale și acces la serviciile sociale și economice ale țării gazdă (Joppke, 2007). Scopul final este ca migranții să devină cetățeni activi și integri ai societății gazdă, contribuind la coeziunea socială și la dezvoltarea economică.

Principiul de funcționare a modelului de asimilare este ”dreptul pământului” (juis soli), respectiv, acesta permite statului să mențină omogenitatea culturală și identitatea națională, abordând în același timp problemele demografice semnificative, cum ar fi scăderea populației de vârstă activă și îmbătrânirea demografică. Pe de altă parte, pentru migranți, acest model facilitează adaptarea și integrarea în noua comunitate.

Modelul de segregare a migrației este întâlnit în Germania și presupune menținerea migranților și a populației locale în comunități separate, cu un minim de interacțiune culturală și socială (Попов și Товышева, 2015). Modelul de segregare funcționează după principiul ”dreptul sângelui” (juis sanguinis) și prioritizează criteriile etnice. Acest model poate exista atât din cauza politicilor deliberate ale guvernului, cât și din cauza barierelor lingvistice și culturale. Deși migranții pot lucra și contribui economic, accesul lor la resurse și oportunități poate fi limitat. Abordarea respectivă a migrației poate duce la tensiuni sociale și economice pe termen lung, însă poate proteja identitatea culturală a migranților.

Segregarea în Germania semnifică separarea migranților de cetățenii germani autohtoni. Migranții sunt considerați muncitori temporari, iar în absența descendenței germane, obținerea cetățeniei germane și altor drepturi importante este aproape imposibilă. În consecință, Germania găzduiește numeroase comunități izolante de migranți, care reflectă o diversitate etnică și culturală semnificativă. Această abordare diferențiază Germania în mod clar de Franța. Politica actuală a Germaniei se concentrează pe restricționarea imigrației și înaprirea cerințelor privind calificările migranților de muncă, accelerarea procesului de integrare a acestora și evaluarea eficienței economice a contribuțiilor lor. Piața muncii din Germania este relativ deschisă pentru migranții cu înaltă calificare, inclusiv cercetători, programatori, specialiști și studenți. Cu toate acestea, pentru ceilalți migranți, există restricții în ceea ce privește angajarea.

Această politică reflectă o abordare pragmatică în gestionarea migrației, care urmărește să echilibreze nevoile economice ale țării cu menținerea coeziunii sociale și a identității naționale. Modelul german de segregare poate fi considerat un instrument eficient pentru controlul fluxurilor migraționale și pentru asigurarea că doar cei care pot aduce o contribuție semnificativă economiei sunt integrați pe termen lung. Totuși, această abordare poate genera provocări în ceea ce privește integrarea socială și coeziunea comunităților de migranți, care rămân izolate de populația autohtonă.

Spre deosebire de Franța și Germania, Marea Britanie implementează **modelul pluralist** în gestionarea migrației. Modelul pluralist promovează coexistența armonioasă a diferitelor grupuri culturale și etnice într-o societate. Acest model recunoaște și respectă diversitatea culturală, încurajând migranții să-și păstreze identitatea culturală și, în același timp, să participe activ în viața socială și economică a țării gazdă. Politicile pluraliste includ suport pentru organizațiile comunitare, protecția drepturilor minorităților și programe care promovează dialogul intercultural. Scopul este de a crea o societate incluzivă, în care diversitatea este considerată un avantaj (Sayed și Faisal, 2020).

Declanșarea migrației masive în Marea Britanie a avut loc începând cu anul 1948, iar în anul 1985 a fost introdus principiul „sistemului multicultural”, care rămâne valabil și în prezent. Acest principiu recunoaște oficial existența diverselor comunități naționale și le conferă dreptul de a-și apăra interesele la nivel de stat, permițându-le să trăiască în comunitățile lor, păstrându-și cultura, valorile, tradițiile și obiceiurile proprii (Castles, 1995). Această abordare reflectă o recunoaștere a diversității culturale și a importanței menținerii identității etnice în contextul

integrării sociale și economice. Totuși, provocările legate de coeziunea socială și integrarea efectivă a acestor comunități rămân subiecte de discuție și analiză în domeniul politicilor de migrație și în acest caz.

Indiferent de modelul utilizat și în pofida faptului că se urmărește interesul dublu, atât al țării gazdă, cât și al migranților, un aspect negativ comun pentru toate țările menționate este formarea unor comunități paralele stabile, constituite din numeroase grupuri de migranți bazate pe criterii naționale și etnice, chiar dacă fiecare țară utilizează mecanisme diferite de reglementare a migrației. De aceea gestionarea fluxurilor migraționale mari, inclusiv a celor de muncă, necesită o abordare complexă și nuanțată. Modelele de asimilare, segregare și pluralism oferă cadre diferite pentru gestionarea migrației, fiecare cu avantaje și provocări specifice. Alegerea modelului adecvat depinde de contextul socio-economic al țării, de politica guvernamentală și de atitudinile sociale față de migranți. Prin înțelegerea și aplicarea acestor modele, societățile pot gestiona eficient impactul migrației și pot promova coeziunea socială și dezvoltarea economică atât în interesul de stat, cât și respectând drepturile și libertățile fundamentale ale migranților.

Un alt model viabil este **modelul de adaptare** a fluxurilor migraționale, care este utilizat de către numeroase state, inclusiv de Rusia. Fiind una dintre țările care atrag fluxuri semnificative de migranți, după Statele Unite și Germania, Rusia are un model propriu pentru gestionarea migrației, orientat în special către adaptarea migranților în societate. De mai bine de două decenii, Rusia s-a concentrat pe atragerea migranților lucrători, iar politica sa în domeniul migrației este elaborată pe baza principiului de adaptare a lucrătorilor migranți temporari.

Modelul de adaptare presupune că migranții își ajustează comportamentele, valorile și normele pentru a se conforma și a se integra în societatea gazdă, fără a renunța la identitatea lor etnică și culturală. Acest model recunoaște că migranții pot păstra anumite aspecte ale culturii lor de origine, în timp ce se adaptează la elementele culturii din societatea gazdă. Procesul de adaptare se desfășoară pe mai multe niveluri: social, cultural și economic. Mai mult, acesta este un proces bidirecțional, care implică schimbări atât din partea migranților, cât și din partea societății gazdă, care trebuie să accepte diversitatea culturală adusă de migranți, promovând astfel interacțiunea și acomodarea reciprocă.

Modelul de adaptare este aplicat în politica rusă în principal lucrătorilor migranți temporari – care reprezintă grupul țintă principal. Pentru a asigura adaptarea migranților, în perioada 2012-2017, statul rus a efectuat multiple modificări în cadrul normativ, legislativ și administrativ. Aceste ajustări au fost realizate pentru a facilita integrarea lucrătorilor temporari pe piața muncii ruse. Printre măsurile adoptate se numără îmbunătățirea instrumentelor de reglementare juridică a migrației, confirmarea cunoașterii limbii ruse ca element principal, simplificarea procedurii de obținere a cetățeniei pentru migranții înalt calificați și altele (Зорин, 2020).

În anumite state înalt dezvoltate, se observă adoptarea **modelului hibrid** în abordarea migrației, în special în ceea ce privește migrația forței de muncă. Exemple reprezentative ale acestor țări includ Canada, Australia și Noua Zeelandă. Aceste națiuni adoptă o abordare intervenționistă, care se concentrează pe selectarea migranților în funcție de capitalul uman, vizând asigurarea angajabilității pe termen

lung și maximizarea contribuțiilor la societatea gazdă. Astfel, sistemele de migrație în aceste țări s-au îndepărtat de gestionarea strictă bazată exclusiv pe oferta de forță de muncă (OECD, 2019).

Modelele hibride de gestionare a migrației aplică combinarea elementelor provenite din diverse strategii de migrație, având drept scop eficientizarea procesului și maximizarea beneficiilor atât pentru migranți, cât și pentru țările primitoare. Aceste modele recunosc necesitatea adaptării politicilor la oportunitățile și provocările emergente, îmbinând politici economice, sociale, culturale și de securitate în abordarea migrației. Aplicarea acestora presupune colaborare internațională, inclusiv cooperarea cu țările de origine și cele de tranzit, și diversificarea căilor legale de migrație, cum ar fi migrația bazată pe competențe. Un accent deosebit este pus pe integrarea rapidă și eficientă a migranților, prin facilitarea accesului la educație, sănătate și locuri de muncă.

În gestionarea migrației, Canada, Australia și Noua Zeelandă utilizează sistemul Expression of Interest (EoI), destinat selectării candidaților pentru vizele de imigrare. Acesta este un model hibrid, bazat pe competențele migranților și pe acumularea de puncte. Prin metoda EoI, candidații completează formulare în care își exprimă intenția de a imigra și furnizează informații referitoare la vârstă, experiență profesională, nivel de educație și abilități lingvistice. Sistemul evaluează informațiile și atribuie puncte, iar guvernele stabilesc praguri minime aplicate la selecția candidaților.

Beneficiile acestor modele hibride sunt enorme, deoarece asigură flexibilitate și eficiență în procesul de selecție a imigranților. EoI permite statelor să atragă migranți calificați, adaptând selecția la nevoile demografice și economice ale țării, și să răspundă rapid cerințelor pieței muncii. Această abordare contribuie la crearea unui cadru favorabil atât pentru migranți, cât și pentru societățile gazdă, facilitând integrarea și contribuția acestora la dezvoltarea economică și socială.

Gestionarea migrației în Uniunea Europeană se bazează pe o abordare comprehensivă și coordonată a fluxurilor migratorii, cu scopul de a răspunde provocărilor demografice, economice și de securitate cu care se confruntă statele membre. Aceasta implică o combinație de măsuri legislative, instrumente politice și acțiuni practice care vizează atât reglementarea migrației legale, cât și combaterea migrației ilegale, în același timp se asigură respectarea drepturilor fundamentale ale migranților.

Prin intermediul cadrului său legislativ și normativ, UE promovează și sprijină în mod special migrația legală a persoanelor cu înaltă calificare, a studenților internaționali și migrația pentru muncă și formare profesională. Acest obiectiv este realizat prin intermediul mai multor directive, printre care:

- *Directiva privind condițiile de intrare și de ședere a resortisanților țărilor terțe pentru ocuparea unor locuri de muncă înalt calificate* (Directiva UE, nr.1883/2021) – cunoscută și sub denumirea de Cartea Albastră a UE – facilitează accesul lucrătorilor cu înaltă calificare din afara UE pe piața muncii a statelor membre, stabilind condiții favorabile pentru intrarea și șederea acestora;

- *Directiva privind dreptul la reîntregirea familiei* (Directiva CE, nr.86/2003) – reglementează condițiile în care membrii familiei cetățenilor țărilor terțe pot intra și locui în UE pentru a asigura unitatea familială;
- *Directiva privind condițiile de intrare și de ședere a resortisanților țărilor terțe pentru cercetare, studii, formare profesională, servicii de voluntariat, programe de schimb de elevi sau proiecte educaționale și muncă au pair* (Directiva UE, nr.801/2016) – creează condiții favorabile pentru atragerea tinerilor talentați și a personalului de cercetare din afara UE.

În contextul competitivității globale pentru atragerea talentelor, UE concurează cu alte destinații precum SUA, Canada și Australia. Directivele speciale menționate sunt implementate pentru a atrage și reține lucrători cu înaltă calificare, în special în sectoarele cu deficit de forță de muncă. Noile prevederi asigură că deținătorii Cărții Albastre nu sunt dezavantajați în raport cu cei care dețin permise de muncă naționale. Studiile din domeniu sugerează că UE nu reușește asigurarea unei mobilități ridicate a personalului calificat atât din interiorul Uniunii, cât și din afara acesteia. Prin urmare, în ultimii ani, accentul a fost pus pe armonizarea și îmbunătățirea legislației în acest domeniu.

Pe lângă asigurarea migrației calificate și a talentelor, UE își concentrează eforturile și asupra combaterii migrației ilegale și consolidării securității la frontierele externe. În acest sens, UE implementează măsuri de prevenire a migrației neregulate și de consolidare a controlului la frontiere prin intermediul unor directive specifice și prin colaborarea cu Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (Frontex). Combaterea migrației ilegale este realizată printr-un set de directive și regulamente care stabilesc proceduri și standarde comune la nivelul statelor membre:

- *Directiva privind standardele și procedurile comune aplicabile în statele membre pentru returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală* (Directiva CE, nr.115/2008) – stabilește un cadru comun pentru returnarea eficientă și umană a persoanelor care se află în mod ilegal pe teritoriul UE, cu respectarea drepturilor fundamentale;
- *Directiva privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia* (Directiva UE, nr.36/2011) – prevede măsuri de prevenire a traficului de persoane, sancționarea infractorilor și protejarea victimelor traficului;
- *Directiva de stabilire a standardelor minime privind sancțiunile și măsurile la adresa angajatorilor de resortisanți din țări terțe aflați în situație de ședere ilegală* (Directiva CE, nr.52/2009) – reglementează sancțiunile pentru angajatorii care utilizează forța de muncă ilegală;
- *Regulamentul privind Poliția de frontieră și Garda de coastă la nivel european* (Regulamentul UE, nr.1896/2019) – stabilește cadrul juridic pentru funcționarea Frontex, consolidând capacitatea de control la frontierele externe ale UE și facilitând returnarea migranților aflați în situație de ședere ilegală.

Aceste măsuri legislative includ proceduri de prevenire a exploatării lucrătorilor migranți ilegali, facilitarea returnării voluntare și forțate, asigurarea

respectării drepturilor fundamentale ale persoanelor returnate, dar și măsuri ce promovează cooperarea transfrontalieră în combaterea traficului de persoane și migrației ilegale.

Totodată, politica UE reglementează azilul și protecția internațională, precum și facilitarea integrării sociale, economice și culturale a migranților. Inițiativele de integrare includ sprijin pentru accesul la educație, servicii de sănătate și piața muncii, precum și participarea activă la viața comunității. UE sprijină aceste politici prin acorduri și parteneriate cu țările de origine și tranzit, precum și prin inițiative internaționale, cum ar fi "Pactul Global privind Migrația" (Global Compact for Migration) și "Pactul Global pentru Refugiați". Aceste acorduri urmăresc gestionarea ordonată a migrației, asigurarea respectării drepturilor tuturor migranților și responsabilitatea împărțită între țările implicate.

Deși instituțiile UE promovează stabilirea unui cadru comun pentru gestionarea migrației în toate statele membre, politicile naționale de migrație rămân divergente, iar implementarea directivelor și regulamentelor UE este fragmentată și deseori insuficientă. Statele membre păstrează controlul asupra emiterii permiselor de intrare, ședere sau muncă, iar politicile naționale reflectă deseori priorități distincte.

Gestionarea migrației în context global se bazează pe un cadru normativ internațional solid, format dintr-o serie de convenții și protocoale care garantează și protejează drepturile și libertățile fundamentale ale migranților, inclusiv ale lucrătorilor migranți. Aceste convenții stabilesc standarde și norme menite să asigure protecția drepturilor omului, libera circulație în condiții legale și să promoveze tratamentul echitabil, precum și condițiile de muncă decente pentru toți lucrătorii, indiferent de statutul lor migrator. Implementarea acestor instrumente necesită cooperare între state, organizații internaționale și societatea civilă, având ca scop comun îmbunătățirea gestionării fluxurilor migratorii și respectarea drepturilor migranților.

De-a lungul timpului, Republica Moldova a ratificat o serie de convenții internaționale relevante în domeniul migrației, angajându-se să asigure respectarea acestor norme pe teritoriul său, în măsura resurselor disponibile.

O atenție deosebită trebuie acordată Pactului Global pentru Migrație Sigură, Ordonată și Reglementată (PGM), elaborat sub egida ONU și ratificată de Republica Moldova în 2018 (Global compact for migration, 2018). PGM reprezintă un document-cadru de referință, elaborat pe baza Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă și a Programului de Acțiune de la Addis Abeba, ținând cont de Declarația adoptată în cadrul Dialogului la Nivel Înalt privind Migrația Internațională și Dezvoltarea din 2013. Acest document istoric constituie primul Acord interguvernamental comprehensiv care abordează toate dimensiunile migrației internaționale.

PGM nu are caracter juridic obligatoriu, dar stabilește 23 de obiective esențiale pentru abordarea migrației internaționale, inclusiv protecția drepturilor migranților și promovarea integrării acestora. Printre obiectivele PGM se numără facilitarea accesului migranților la servicii esențiale, consolidarea căilor legale de migrație, prevenirea și combaterea traficului de persoane, precum și întărirea cooperării

internaționale în domeniul migrației. PGM angajează statele semnatare să implementeze politici și măsuri adecvate pentru protejarea drepturilor migranților și pentru promovarea unei migrații sigure, ordonate și reglementate, în conformitate cu principiile suveranității naționale și obligațiile internaționale ale statelor.

Pentru Republica Moldova, mai mult de 15 din cele 23 de obiective ale PGM sunt de o importanță majoră, facilitând crearea unui cadru eficient de gestionare a migrației și promovând integrarea migranților în mod corespunzător. Aderarea la PGM reflectă angajamentul țării de a promova o abordare responsabilă și coordonată în gestionarea fluxurilor migratorii, în colaborare cu partenerii internaționali și alte state membre.

Concluzii. Republica Moldova se află în plin proces de negociere pentru integrarea în Uniunea Europeană, după semnarea Acordului de Asociere în 2014 și obținerea, în 2022, a statutului de țară candidată la aderare. Prin urmare, alinierea cadrului legislativ și normativ național la cel european va constitui o măsură necesară. Totodată, având în vedere intensitatea actuală înaltă a fluxurilor emigraționale, devine esențial ca Republica Moldova să implementeze politici de dezvoltare coerente și direcționate. În acest context, consolidarea managementului migrației, în special în ceea ce privește controlul fluxurilor și gestionarea proceselor migraționale, devine esențială. Acest efort trebuie completat de elaborarea unor strategii eficiente pentru integrarea populației în procesele migraționale internaționale, asigurând atât o gestionare sustenabilă a migrației, cât și valorificarea potențialului acestui fenomen.

Politica migrațională trebuie considerată un pilon fundamental al gestionării eficiente a migrației. Totuși, este important să se recunoască faptul că managementul migrației implică multiple dimensiuni ale vieții sociale, economice și culturale, afectând atât migranții, cât și populația autohtonă. Restricțiile impuse de state pentru a limita deplasarea migranților între țări sau regiuni, în scopul asigurării securității naționale, au adesea un caracter temporar sau formal. În calitate de segment activ al populației, migranții identifică rapid modalități de a depăși aceste restricții, fie prin respectarea formală a legislației restrictive, fie prin recurgerea la migrația ilegală.

În dezvoltarea sistemului propriu de gestionare a migrației, Republica Moldova poate valorifica experiența internațională, adaptând aceste experiențe la specificul național și la interesele țării. Acest lucru ar putea însemna combinarea elementelor diferitor abordări, precum „modelul de segregare”, „modelul pluralist” și „modelul hibrid” sau „modelul de adaptare”. Indiferent de modelul ales, acesta trebuie să reflecte interesele naționale, să respecte reglementările internaționale și să garanteze drepturile tuturor persoanelor implicate, inclusiv ale imigranților și familiilor acestora. De asemenea, trebuie să asigure securitatea națională, protejând totodată populația autohtonă și promovând coeziunea socială.

Notă: *Articolul a fost elaborat în cadrul programului de cercetare “Tranziția demografică în Republica Moldova: particularități, implicații socioeconomice și consolidarea rezilienței demografice (TDRM, 2024-2027)”.*

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- Catles, S. (1995). How nation-states respond to immigration and ethnic diversity. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 21(3), 293-308. <https://doi.org/10.1080/1369183X.1995.9976493>
- Directiva Consiliului privind dreptul la reîntregirea familiei: nr. 86 din 22 septembrie 2003. (2003). *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, L251, 164-170. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003L0086>
- Directiva Parlamentului European și a Consiliului de stabilire a standardelor minime privind sancțiunile și măsurile la adresa angajatorilor de resortisanți din țări terțe aflați în situație de ședere ilegală: nr. 52 din 18 iunie 2009. (2009). *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, L168, 24-32. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0052>
- Directiva Parlamentului European și a Consiliului de stabilire privind standardele și procedurile comune aplicabile în statele membre pentru returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală: nr. 115 din 16 decembrie 2008. (2008). *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, L348, 98-107. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0115>
- Directiva Parlamentului European și a Consiliului privind condițiile de intrare și de ședere a resortisanților țărilor terțe pentru cercetare, studii, formare profesională, servicii de voluntariat, programe de schimb de elevi sau proiecte educaționale și muncă (reformare): nr. 801 din 11 mai 2016. (2016). *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, L132, 21-57. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L0801&from=ET>
- Directiva Parlamentului European și a Consiliului privind condițiile de intrare și de ședere a resortisanților țărilor terțe pentru ocuparea unor locuri de muncă înalt calificate și de abrogare a Directivei 2009/50/CE a Consiliului: nr. 1883 din 20 octombrie 2021. (2021). *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, L382, 1-<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021L1883>
- Directiva Parlamentului European și a Consiliului privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului: nr. 36 din 5 aprilie 2011. (2011). *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, L101, 1-11. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0036&from=CS>
- Global Compact for Migration. (2018). *Global compact for safe, orderly and regular migration. Intergovernmentally negotiated and agreed outcome*. 13 July. https://www.un.org/pga/72/wp-content/uploads/sites/51/2018/07/180713_Agreed-Outcome_Global-Compact-for-Migration.pdf

- Joppke, C. (2007). Beyond national models: Civic integration policies for immigrants in Western Europe. *West European Politics*, 30(1), 1-22. <https://doi.org/10.1080/01402380601019613>
- Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD). (2019). *Building an EU Talent Pool: A New Approach to Migration Management for Europe*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/6ea982a0-en>
- Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului privind Poliția de frontieră și garda de coastă la nivel europeanși de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1052/2013 și (UE) 2016/1624: nr. 1896 din 13 noiembrie 2019. (2019). *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, L295, 1-131. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1896>
- Sayed, N. A., & Faisal, A. (2020). Migration and socio-cultural pluralism. *International Journal of Advanced Academic Studies*, 2(4), 427-435. <https://www.allstudyjournal.com/article/435/2-4-120-694.pdf>
- Зорин, В. Ю. (2020). *Формирование и институализация государственной миграционной политики в современный период*. В: А. А. Громько (Ред.), *Управление миграцией и модели миграционной политики: возможности и риски*. М.: ИЕ РАН. https://www.instituteofeurope.ru/images/uploads/monografii/2020/migration_2020.pdf
- Попов, К. Г., & Товышева, А. А. (2015). Оценка эффективности внешней трудовой миграции в Республике Башкортостан. *Российское предпринимательство*, 16(21), 3847-3858. <https://doi.org/10.18334/rp.16.21.2020>